

REMISSVAR

2018-12-03
Dnr 3.9:0616/18

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Informationsutbyte vid samverkan mot terrorism (SOU 2018:65)

(dnr Ju2018/04064/L4)

Inledning

I utredningen redovisas förslag på författningsändringar i syfte att underlätta informationsutbyte om enskilda mellan framför allt socialtjänst, Polismyndigheten och Säkerhetspolisen för det förebyggande arbetet mot terrorism.

Barnombudsmannen är positiv till utredningens bedömningar och förslag. Nedan följer Barnombudsmannens kommentarer på de enskilda förslagen.

Barnombudsmannen yttrar sig över betänkandet med utgångspunkt i vårt uppdrag att företräda barns och ungas rättigheter och intressen utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).

Barnombudsmannens synpunkter på förslagen

6.5 Myndighetsgemensam sekretessbrytande regel

Barnombudsmannen instämmer i utredningens bedömning att någon myndighetsgemensam sekretessbrytande regel inte bör införas. Sekretessbrytande undantag bör enligt utredningen endast gälla gentemot mottagare som har starkt skydd för uppgifter om enskilda, då uppgifterna kan vara mycket känsliga. En generell reglering föreslås därför inte.

7.4 Utlämnande av sekretessbelagd information från Polismyndigheten

Barnombudsmannen tillstyrker utredningens förslag att en sekretessbrytande regel införs så att Polismyndigheten får utlämna information om enskild till kommunala myndigheter inom socialtjänsten i syfte att förebygga terrorism.

Utredningen påpekar att socialtjänsten har yttersta ansvaret för att barn (samt unga vuxna mellan 18-20 år) som riskerar att fara illa får den hjälp och skydd som de behöver. Utredningen bedömer att socialtjänsten har ett behov av uppgifter om enskilda för att kunna utföra sitt uppdrag. Bestämmelsen föreslås bli åldersneutral, det vill säga gälla både barn och vuxna. När det gäller barn under 18 år bedöms att den redan befintliga bestämmelsen om orosanmälan kommer att fortsätta vara

den centrala bestämmelsen för utlämnande av uppgifter, men att den nya bestämmelsen kan komma att komplettera den befintliga bestämmelsen.

8.5 Utlämnande av sekretessbelagd information från socialtjänsten

8.5.1 Barnombudsmannen instämmer i utredningens bedömning att det inte bör införas en bestämmelse som ger socialtjänsten utökade möjligheter att lämna ut sekretessbelagda uppgifter om enskilda som inte avser misstankar om brottsliga handlingar till Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen.

Utredningen lyfter på ett flertal ställen vikten av skydd för det enskilda barnets integritet och förtroendet för socialtjänsten i det förebyggande arbetet. Utredningen konstaterar att terrorismområdet ännu inte är fullständigt utforskat. Utlämnandet av uppgifter om olika tecken på exempelvis radikalisering in i våldsbejakande extremism skulle därför kunna riskera att få till följd att enskilda på felaktiga grunder pekats ut som blivande terrorister, samt att det finns en överhängande risk att utlämnande av uppgifter om t.ex. trosuppfattning eller politisk tillhörighet skulle uppfattas som diskriminerande. Utredningen bedömer därför att den enskildes intressen, som sekretessregleringen är avsedd att skydda, väger tyngre när det inte avser misstankar om brottsliga handlingar.

8.5.2 Barnombudsmannen tillstyrker förslaget att de redan befintliga bestämmelserna 10 kap OSL, som ger socialtjänsten möjlighet att lämna ut uppgifter om enskilda vid misstankar om begångna brott med anknytning till terrorism, utökas till att även omfatta rekryteringslagen, finansieringslagen samt vid misstankar om begången förberedelse och stämpling till terroristbrott enligt terroristbrottslagen. Bestämmelserna föreslås vara tillämpliga för myndigheterna inom socialtjänsten, alltså inte enbart kommunala myndigheter utan även till exempel vid Statens institutionsstyrelse (SIS).

Barnombudsmannen tillstyrker förslaget och instämmer i att det är viktigt att få bukt med de krafter som söker rekrytera ungdomar till att begå terroristbrott eller att finansiera terrorism. Liksom utredningen påtalar, görs för närvarande en översyn av straffrättsliga lagstiftningen på terrorismområdet. Det är därför troligt att dessa bestämmelser och brottsrubriceringen för olika gärningar kan komma att ändras. Barnombudsmannen vill därför understryka det utredningen påpekar: att den som ska fatta beslut om utlämnande av uppgifter har möjlighet att först rådgöra med Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen, i oidentifierad form, om hur en misstänkt gärning ska rubriceras, innan ställning tas till om förutsättningar för ett sekretessgenombrott föreligger eller inte.

Barnombudsmannen vill även påpeka att i samband med att terrorlagstiftningen kan komma att utökas till att även omfatta medverkan, resande, finansiering eller deltagande på ett mycket tidigt stadium, är det viktigt att konsekvensanalyser görs med särskilt fokus på barn och unga. Enligt artikel 37 och 40 i barnkonventionen ska barn och unga inte behandlas på samma sätt som vuxna i straffrättsprocesser. I FN:s barnrättskommittés allmänna kommentar om barnets rättigheter inom rättskipning för unga lagöverträdare förklaras närmare hur ett särskilt rättssystem för barn och unga bör se ut, hur barn som misstänkts eller åtalas för, eller har

befunnits skyldiga till att ha begått brott ska behandlas och hur konventionens artiklar ska tolkas och tillämpas i detta sammanhang.¹

8.5.4 Barnombudsmannen tillstyrker förslaget att den befintliga bestämmelsen i 10 kap. 18a§ OSL, om att socialtjänsten i förebyggande syfte får lämna ut uppgifter om ungdomar till Polismyndigheten, ska utvidgas så att uppgiften även får utlämnas till Säkerhetspolisen.

Utredningen konstaterar att bestämmelsen omfattar *en* Polismyndighet. I samband med polisens omorganisation efter lagändringen kom Säkerhetspolisen inte att omfattas av bestämmelsen, men utredningen bedömer att detta synes vara ett misstag. Utredningen föreslår därför att tydliggöra att möjligheten även omfattar Säkerhetspolisen.

Föredragande i ärendet har varit utredaren Karin Röbäck de Souza och juristen Lena Hallberg.

Elisabeth Dahlin
barnombudsman

¹ FN:s barnrättskommitté. Allmän kommentar nr 10 (2007). Barnets rättigheter inom rättsskipning för unga lagöverträdare.